

Голас Радзімы

№ 36
(2594)

10 верасня 1998 г.
Выдаецца з 1955 г.

Цана 2000 рублёў.

ПОСТАЦІ

ЦАМБЛАК І ВІТАЎТ

На пачатку XV стагоддзя аб-
вастраліся адносіны паміж
Вялікім Княствам Літоўскім і
Маскоўскім княствам. Экспан-
сіянісцкая знешняя палітыка Ві-
таўта наткнулася на процідзеян-
ні Васіля I Дзмітрыевіча (1371—
1425), старэйшага сына
Дзмітрыя Данскога, вялікага
князя маскоўскага з 1389 года,
які працягваў працэс аб'яднання
старажытнарускіх земляў. У гэ-
тым процістаянні кожны бок ім-
кнуўся знайсці падтрымку ў
асобе мітрапаліта. І таму кожны
бок хацеў бачыць на мітрапа-
ліцкім прастоле прыхільніка сва-
ёй палітыкі. Зразумела, што
барацьба за мітрапаліцкі прас-
тол заняла ў той час значнае
месца ў знешнепалітычнай
дзейнасці абедзвюх дзяржаў.
І менавіта таму, калі ў 1406
годзе памёр мітрапаліт Кіпрыян
(1336—1406), з Вільні і Масквы
адначасова накіраваліся ў
Канстанцінопаль дзве дыплама-
тычныя місіі. Паслы Вітаўта ад-
імя вялікага князя літоўскага
прасілі канстанцінопальскага
патрыярха, каб на пасаду
мітрапаліта быў вылучаны по-
лацкі біскуп Феадосій. Паслы
Васіля Дзмітрыевіча, жадаючы
выклікаць прыхільнасць
патрыярха, дыпламатычна ад-
мовіліся ад прапановы свайго
кандыдата і прасілі патрыярха
прызначыць мітрапаліта па
старому звычаю — на сваё
патрыяршае меркаванне. У
верасні 1408 года кіеўскім
мітрапалітам быў прызначаны
грэк Фоцій (мітрапаліт з 1408 —
па 1431 год), які пачаў падтрым-
ліваць палітыку Васіля I. Вітаўт

пагадзіўся прызнаць Фоція
мітрапалітам пры ўмове, што
апошні будзе жыць у Кіеве (та-
ды ў межах ВКЛ). Аднак Фоцій
месцам свайго жыхарства
абраў Маскву.

Тады Вітаўт, паколькі не жа-
даў падпарадкоўвацца ў
царкоўных адносінах іншай,
варагаваўшай з ім дзяржаве,
вырашыў стварыць аўтакефаль-
ную (незалежную) праваслаў-
ную царкву ВКЛ і паставіць на
чале яе свайго мітрапаліта.
Прыхільніка сваіх планаў ён
знайшоў у асобе Рыгора Цам-
блака (1365—1419), балгарына,
усебакова адукаванага чалаве-
ка, які з-за акупацыі краіны
Турцыяй стаўся палітычным выг-
наннікам. Пасля турэцкай
агрэсіі ён жыў у Візантыі, Сербіі
Малдавіі і нарэшце знайшоў са-
бе прытулак у ВКЛ. Тут ён на-
быў значную вядомасць як ву-
чоны і царкоўны прамоўца. Ме-
навіта яго кандыдатура здалася
Вітаўту найбольш прыдатнай на
пасаду літоўскага мітрапаліта.
15 лістапада 1415 года на са-
боры праваслаўных біскупаў у
Наваградку Рыгор Цамблак
быў узведзены ў сан мітрапалі-
та без згоды канстанцінопаль-
скага патрыярха. Гэта быў сме-
лы акт з боку Р. Цамблака. Імя
яго было аддадзена праклёну як
канстанцінопальскім
патрыярхам, так і мітрапалітам
Фоціем, які знаходзіўся ў Мас-
кве. Але Р. Цамблак пайшоў на
гэта таму, што цалкам
падтрымліваў палітычныя планы
Вітаўта, яго імкненне да перат-
варэння ВКЛ у самастойную
дзяржаву, якая была б у поўнай

незалежнасці ад Польшчы. Р.
Цамблак марыў аб стварэнні ў
гэтай дзяржаве моцнай і аў-
тарытэтай праваслаўнай
царквы, прызнанні праваслаўя
дзяржаўнай рэлігіяй ВКЛ і нават
марыў аб пераходзе Вітаўта ў
праваслаўе. Апрача таго, ён
звязаў з Вітаўтам надзею на ак-
тывізацыю вызваленчай бараць-
бы славянскіх народаў з татара-
мангольскай і турэцкай навалай.

Таму заканамерна, што адзін
з глыбокіх, сур'ёзных даслед-
чыкаў царкоўнай і палітычнай
гісторыі Беларусі арцыбіскуп
Афанасій Мартас у сваёй працы
"Беларусь у гістарычным, дзяр-
жаўным і царкоўным жыцці"
(першае выданне выйшла ў
1966 годзе ў Буэнас-Айрэсе,
другое — у Мінску ў 1990 го-
дзе) адзначае, што ў тых умо-
вах учынак Р. Цамблака "з
дзяржаўнага пункту гледжан-
ня, быў неабходным, але кана-
нічна ён не можа быць апраўда-
ны".

Пасля абрання Р. Цамблак
накіраваўся ў Кіеў на мітрапа-
лію. Там ён прабыў да лютага
1416 года. Пасля таго як Кіеў
быў разграблены нагайскай
ардой, Р. Цамблак перанёс
мітрапаліцкую кафедру з Кіева
ў Вільню, а сваёй рэзідэнцыяй
зрабіў Наваградак.

У пачатку 1418 года па жа-
данню Ягайлы і Вітаўта з ВКЛ у
Заходнюю Еўропу выехала
прадстаўнічая дэлегацыя
праваслаўных біскупаў і свя-
шчэннікаў (усяго каля 30 асоб)
на чале з Рыгорам Цамблакам

(Заканчэнне на 5-й стар.).

СКУЛЬПТАРЫ-РАЗЬБЯРОЎ У МІКАЛАЕЎШЧЫНЕ

У Мікалаеўшчыне, што ў Стаўбцоўскім раёне, завяршыўся
плэнэр скульптураў-разьбярроў па дрэву, арганізаваны Беларус-
кім саюзам майстроў народнай творчасці. У ім прынялі ўдзел
разьбярры са Століншчыны, з Смалявіцкага раёна, Маладзечна і
Мінска.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі плэнэра каля крыжа памяці Міхаіла
КОРАБАВА.

(Заканчэнне фотарэпартажу на 7-й стар.).

ПАШТОЎКА З БЕЛАРУСІ

Па дарозе на Мір недалёка ад Карэлічаў ёсць маленькі вадаём — не больш дваццаці метраў у дыя-
метры. А называюць яго мясцовыя жыхары "чортавым акном". Нікому яшчэ не ўдавалася змераць яго
глыбіню. Вада ў ім не зарастае. Гавораць, некалі тут былі непраходныя балоты. Прайшла меліярацыя, а "ак-
но" так і засталася. Не знайшоўшы ў ім дна, людзі аднеслі гэтае месца да ведамства "нячыстай сілы".

НА ЗДЫМКУ: і дарожным будаўнікам не скарылася "чортава акно".

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

ТУРЫЗМ

КРЫНІЦА ПАСТУПЛЕННЯ ВАЛЮТНЫХ СРОДКАЎ

Вынікі мінулага года і пачатку 1998 дазваляюць гаварыць аб тым,
што паступова турызм становіцца для краіны крыніцай паступлення
валютных сродкаў. Аднак пры існуючым узроўні сервісу, а таксама
становішчы ў сферах харчавання і гасцінічнага бізнесу наўрад ці варта
разлічваць, што ў хуткім часе турызм пачне прыносіць Беларусі
сур'ёзныя даходы.

Ужо завершана распрацоўка
Закона аб турызме. Аднак у
парадак дня Нацыянальнага сходу
на гэты год закон не трапіў і
магчыма будзе прыняты восен-
ню альбо ў пачатку будучага го-
да. Пакуль жа рэгуляванне адно-
сін у сферы турызму адбываец-
ца на падставе часовых правілаў
аб парадку ажыццяўлення
турысцкай дзейнасці на тэры-
торыі Рэспублікі Беларусь.

Па даных Міністэрства спорту
і турызму, агульныя турысцкія
паступленні за 1997 год склалі ка-
ля 300 мільёнаў долараў. Доля
даходу ад экспарту турысцкіх
паслуг тады ж складала прыкладна

5 працэнтаў у агульным эк-
спарце Беларусі. Паступленні ад
заможных наведвальнікаў склалі
прыкладна 140—150 мільёнаў
долараў, якія пайшлі як у бю-
джэтную, так і ў пазабюджэтную
сферу. Паступленні ад аднадзен-
ных наведвальнікаў прынеслі ка-
ля 80—90 мільёнаў долараў.
Плацяжы непасрэдна за турыс-
цкія паслугі склалі 26 мільёнаў
долараў, а за візавыя афармлен-
ні пры ўездзе ў рэспубліку — ка-
ля 1 мільёна долараў. Па выніках
I квартала 1998 года, які, як
правіла, з'яўляецца для турызму

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

АФІЦЫЙНА

ВІЗИТ

В'ЕТНАМСКАГА ПРЭЗІДЭНТА

Падпісаннем чатырох важных міжрадавых пагадненняў закончыўся афіцыйны візіт у нашу краіну Прэзідэнта В'етнама Чан Дык Лонга. Члены ўрадаў дзвюх краін паставілі свае подпісы пад дагаворамі аб ваенна-тэхнічным супрацоўніцтве, аб супрацоўніцтве паміж Нацыянальным банкам Беларусі і Дзяржбанкам В'етнама, міністэрствамі адукацыі абедзвюх краін.

У Жодзіне быў падпісаны мемарандум аб пастаўках у В'етнам кар'ерных самазвалаў на суму 13,5 мільёна долараў. Мемарандум, заключаны ВА «БелАЗ» і карпарацыяй «Вінакоп» у час наведвання высокага в'етнамскага гасця найбуйнейшага ў Еўропе вытворцы кар'ернай тэхнікі, прадугледжвае не толькі гандаль нашымі вялікагрузнымі самазваламі, але і стварэнне ў В'етнаме сеткі сервіснага абслугоўвання беларускай тэхнікі.

Каменціруючы вынікі візіту, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь і В'етнам стварылі нарматыўна-прававую базу, якая здольная стаць надзейным плацдармам для нарошчвання патэнцыялу эканамічнага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА
АБ СІТУАЦЫІ Ё РАСІІ

Адказваючы на пытанні журналістаў пасля падпісання беларуска-в'етнамскіх дакументаў, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што падзеі ў Расіі ён успрымае з вялікім жалем. «Гэта вышэйшы чарговы псіхоз. Усё, што там адбываецца, мала звязана з эканомікай — ідзе палітычны гандаль, у час якога ніхто не думае аб людзях. Таму я сёння далёкі ад таго, каб гаварыць аб нейкіх сцэнарыях. Гэта справа расійскага боку. Сёння стаіць пытанне аб выбары далейшага шляху, і кіраўніцтву Расіі давядзецца вызначыць і выбіраць».

Прэзідэнт адзначыў, што «ў сілу многіх аб'ектыўных прычын склалася ўнікальная сітуацыя — не было б шчасця, ды няшчасце дапамагло, — якая садзейнічае большай інтэграцыі і падштурхоўвае да збліжэння кіраўніцтва як мінімум трох дзяржаў ва ўсіх сферах. Калі гэтага не адбудзецца, то будзе ўчынена злачынства перад народамі Расіі, Беларусі і Украіны».

ДЗЕНЬ ВЕДАЎ

У Дзень ведаў — 1 верасня ў Мінску на плошчы Незалежнасці прайшло свята вучнёўскай моладзі сталіцы «Віват, студэнт!», праведзенае па ініцыятыве Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Фота Мікалая ПЯТРОВА, БелТА.

МЫ І СВЕТ

ЛЕПШІ РАЗУМЕЦЬ
АДЗІН АДНАГО

З двухдзённым візітам Гродна наведвала кансультацыйна-назіральная група Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. У членаў групы, якую ўзначальваў Ханс-Георг Вік, адбыліся знаёмствы з прадстаўнікамі ўладных структур і грамадскіх арганізацый горада.

Гасцей прыняў старшыня Гродзенскага албвыканкома Аляксандр Дубко. У час сустрэчы, якая праходзіла ў прысутнасці журналістаў, размова ішла аб эканамічным, культурным і сацыяльным развіцці рэгіёна, аб становішчы апазіцыі, аб партыях і рухах, іх вазе ў палітычным жыцці рэспублікі, аб рэйтынгу беларускага Прэзідэнта і яго шансах на перамогу ў будучых выбарах.

Кіраўнік вобласці запрасіў замежных гасцей, месцам работы якіх стала Беларусь, прыязджаць на Гродзеншчыну парываць і папалываць — магчыма, у неафіцыйнай абстаноўцы бакі лепш зразумеюць адзін аднаго.

БЕЛАРУСКА-КІТАЙСКАЕ
СУПРАЦОЎНІЦТВА

Мы ўдзячныя кіраўніцтву і парламенту Кітайскай Народнай Рэспублікі за падтрымку, якую яны аказваюць Нацыянальнаму сходу Беларусі на міжнародным узроўні. Аб гэтым заявіў намеснік старшыні Палаты

прадстаўнікоў беларускага парламента Уладзімір Канплёў на сустрэчы з дэлегацыяй Камуністычнай партыі Кітая, якая знаходзілася ў рэспубліцы па запрашэнні сваіх калегаў з Беларусі.

Абодва бакі з задавальненнем адзначылі той факт, што развіццё двухбаковых кантактаў паміж Беларуссю і Кітаем набывае ўсё большую дынаміку. На зусім новым этапе выйшлі і міжпарламенцкія сувязі.

Беларускія дэпутаты і кітайскія камуністы пацвердзілі ўзаемнае жаданне гэтак жа паспяхова супрацоўнічаць ва ўсіх найважнейшых сферах жыцця.

УЗНАГАРОДА ПІВАВАРАМ

Міжнароднае прызнанне набыла прадукцыя Полацкага пиваварнага завода. Піва «Юбіляр» удастоена сярэбранага медала, а «Канкурэнт» — ганаровага дыплама міжнароднай выставы «Піва-98», якая праходзіла ў Мінску.

НА ЗДЫМКУ: піва «Юбіляр» і «Канкурэнт» — прызёры выставы.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

ЗНАХОДКА ГЕОЛАГАЎ

НАФТА Ё ГЛУСКІМ РАЁНЕ

Поспехам скончыліся пошукі брыгады майстра Валерыя Яцухна з Мазырскай нафтаразведчай экспедыцыі вытворчага аб'яднання «Белгеалогія» ў Глускім раёне Магілёўскай вобласці. Пры выпрабаванні свідравіны № 10 на Нова-Драздоўскай плошчы атрыманы прыток нафты аб'ёмам да 13 кубаметраў у суткі. Геалагаразведка плануе ў гэтым годзе павялічыць разведаныя запасы нафты на 400 тысяч тон.

ЮБІЛЕІ

САЮЗУ
ПАЛЯКАЎ БЕЛАРУСІ —
10 ГАДОЎ

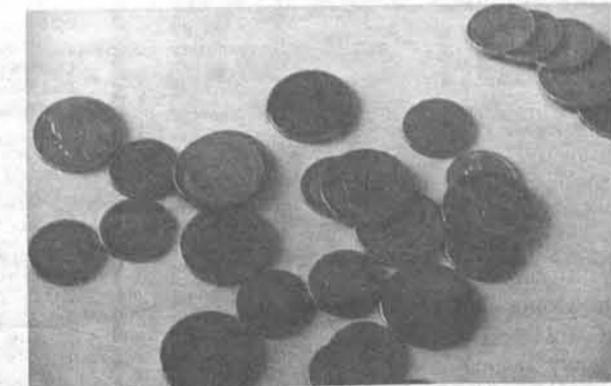
6 верасня 1988 года ў Гродне было створана польскае культурна-асветніцкае таварыства імя Адама Міцкевіча, якое праз два гады пераўтварылася ў Саюз палякаў Беларусі.

На прэс-канферэнцыі з нагоды юбілею гэтай арганізацыі яе старшыня Тадэвуш Гавін назваў галоўнай мэтай саюза нацыянальнае адраджэнне палякаў у Беларусі праз адкрыццё польскіх школ, увядзенне польскамоўных газет і часопісаў. Першая польская школа адкрылася ў Гродне два гады таму, яшчэ адна цяпер будзе ў Ваўкавыску. Цэнтры польскай культуры створаны ў Гродне, Лідзе, Баранавічах, Магілёве. У эфір абласнога тэлебачання выходзяць перадачы на польскай мове, у Гродне выдаецца польскамоўная газета. Яшчэ адна задача Саюза палякаў — навучанне беларускай моладзі ў ВНУ Польшчы.

Сярод праблем, якія сёння найбольш хваляюць Саюз палякаў, Тадэвуш Гавін адзначыў тое, што ў Беларусі не друкуюцца падручнікі на польскай мове, іх вымушаны прывозіць з Польшчы і Літвы. Акрамя таго, другі год не вырашаецца пытанне наконт будаўніцтва польскай школы ў Навагрудку.

Па гэтай прычыне Саюз палякаў не возьме афіцыйнага ўдзелу ва ўрачыстых мерапрыемствах, прысвечаных 200-годдзю з дня нараджэння Адама Міцкевіча, якія неўзабаве адбудуцца ў Навагрудку. Гэты юбілей саюз адзначыць адкрыццём помніка Міцкевічу каля сваёй сядзібы ў Гродне. Праводзяцца экскурсіі «Шляхам Міцкевіча». А яшчэ — прысвечаныя паэту чытанні, фестываль польскай песні.

НЯСВІЖСКІ СКАРБ

Пры падрыхтоўцы да свята «Дажынікі-98» у час будаўнічых работ на Ратушняй плошчы ў Нясвіжы знойдзены скарб сярэбраных манет Расійскай дзяржавы, датаваных 1890—1914 гадамі.

НА ЗДЫМКУ: манеты са знойдзенага скарбу.

Фота Аляксандра ДЗІДЗЕВІЧА, БелТА.

СТЫХІЯ

ПАДЛІЧАНЫ СТРАТЫ

У Століне завершаны падлік страт, нанесеных раёну летняй паводкай, якія склалі вялікую суму — 587 мільярдаў рублёў.

Ад стыхіі пацярпелі больш за 20 тысяч чалавек. Паводкай пашкоджана 45 жылых дамоў, сотні вытворчых памяшканняў і аб'ектаў сацыяльна-культурнага, знішчана 33,6 тысячы гектараў сельгасугоддзяў, у тым ліку каля 5,5 тысячы гектараў збожжавых.

Цяпер раённыя ўлады шукаюць магчымасці, каб людзям, якія трапілі ў бяду, аказаць неабходную дапамогу.

ЗДАРЭННІ

СПЫНЕННЫ ПАЛЁТ

5 беларускіх лётчыкаў і 8 грамадзян Анголы загінулі ў выніку авіякатастрофы, што адбылася 26 жніўня за 80 кіламетраў на поўдзень ад Луанды.

Былы ваенна-транспартны самалёт АН-12 належаў нашай авіякампаніі «ТэхАвіяСервіс». Экіпаж, што склаўся таксама з былых ваенных лётчыкаў, меў вялікі вопыт работы на міжнародных лініях, а таксама дастатковы час налёту. Сярэдні ўзрост авіятараў склаў 37—38 гадоў.

Па першапачатковых даных, прычынай трагедыі з'яўляецца спыненне работы аднаго рухавіка ў паветры і загаранне другога. Аднак, улічваючы складанае геапалітычнае становішча ў Анголе, не выключаецца магчымасць дыверсіі. Узбуджана крымінальная справа. На месца трагедыі выехала камісія, у склад якой увайшлі прадстаўнікі Міждзяржаўнага авіяцыйнага камітэта, Дзяржкамітэта па авіяцыі Беларусі і «ТэхАвіяСервіса».

БУДУЦЬ ЯБЛЫНІ РАСЦІ...

У калгасе імя XXII з'езда КПСС Крычаўскага раёна 15 гектараў саду. Цудоўныя яблыкі 90 сартоў вісяць на галінах, як гронкі вінаграду. Пладаносыць яблыні кожны год.

Сын старшыні калгаса Ігар Сапранецкі скончыў пасля арміі Беларускаю сельскагаспадарчую акадэмію. І вось ужо 8 гадоў працуе ў гаспадарцы садаводам. Цяпер у яго шмат клопатаў. Ужо падрыхтаваны ямы для пасадкі дзвюх тысяч дрэў — будучы расці новыя яблыні. А ў старым садзе ў гэты час рыхтуюць скрыні для яблык. Іх адправяць у Санкт-Пецярбург, у калгасны магазін у Магілёве. Забяспечаць сваімі фруктамі дзяцей у мясцовай школе і наведвальнікаў калгаснай сталовай. У пачатку кастрычніка гаспадарка будзе прадаваць саджанцы яблынь усім жадаючым.

НА ЗДЫМКУ: аграном-садавод Ігар САПРАНЕЦКІ.

Фота Валерыя БЫСАВА, БелТА.

АДУСЮЛЬ ПАКРЫСЕ

САВЕТ МІНІСТРАЎ Рэспублікі Беларусь пастанавіў устанавіць з 1 кастрычніка 1998 года мінімальную заробатную плату ў памеры 350 тысяч рублёў. Тарыфная стаўка I-га разраду ўстанаўліваецца ў памеры 700 тысяч рублёў для апараты працы работнікаў бюджэтнай сферы.

СЕНСАЦЫЙНІ не толькі для Белдзяржуніверсітэта, але і для ўсёй айчынай сістэмы адукацыі стала падзея, якая адбылася на факультэце журналістыкі БДУ. Студэнтам яго завочнага аддзялення стаў Мікалай Наско 1922 года нараджэння. Журналісцкую адукацыю ён атрымае ва ўзросце 82 гадоў.

У ЦЭНТРЫ Брэста сярод белага дня апаганены помнік вязням брэсцкага гета, пад якім ляжаць астанкі пяці тысяч расстраляных фашыстамі яўрэяў.

ПАМЯЦЬ аб удзельніках паўстання сялян пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага ўвекавечылі гарадскія ўлады Гродна. Імёны народных герояў прысвоены некалькім вуліцам у мікрараёне індывідуальнай забудовы Зарыца. А ў другім мікрараёне, што ў прыгараднай вёсцы Баранавічы, з'явіліся вуліцы, названыя імёнамі ўдзельнікаў вызваленчага паўстання пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі.

У МІНСКУ затрыманы дырэктар аднаго з таварыстаў з абмежаванай адказнасцю, які разам з расійскім грамадзянінам выраў жыхара Раўбічаў і, прымяняючы фізічнае насілле, вымагаў у яго 80 тысяч амерыканскіх долараў.

ВЯСКОВАЯ СЯДЗІБА

КОЖНЫ ШЧАСЛІВЫ
ПА-СВОЙМУ

Звычайная вясковая сядзіба. Ёсць усё, каб жыць нармальна. Пабудовы, праўда, не новыя, але служаць гаспадару спраўна. Хата пад шыферным дахам. Пад паветкай, каля сцяны хлява, акуратна складзены бярозавыя дровы. Склеп. Садок. Некалькі вулляў.

Двор, нібы дываном, укрыты высокай сакавітай травой. А пасярод — вогнішча. Любіць Расціслаў Фёдаравіч пасядзець каля яго надвечоркам. У чыгунку булькае: варыцца бульба. Гаспадар глядзіць на агонь — крыніцу жыцця на зямлі — ды ўспамінае тое-сёе са свайго жыцця. А яно ў Расціслава Ушкевіча доўгае і цікавае. Цяпер жа яно незвычайнае хаця б тым, што жыве чалавек

Ушкевічы — Віктар, Сяргей, Уладзімір...

Практыка ў Р. Ушкевіча была багатая. Але ён адчуваў патрэбу ў тэарэтычных ведах, таму паступіў у Полацкі лясны тэхнікум, скончыў яго завочна. Калі рэарганізавалі Азёрскае лясніцтва, яго ўладанні аказаліся ў Скідзельскім. Працаваў да пенсіі тэхнікам-лесаводам, майстрам лесу.

Лесам ён жыў, з лесу і жыве. З ім звязана шмат падзей — і прыемных, і горкіх.

Не выходзіць з памяці жнівень 1943 года. Тады гітлераўцы спалілі вёскі Сіні Камень, Шкленск, Дземшы. Апошняя — невялікая і бліжэйшая да Острава вёсачка. Наляцелі карнікі і ў яе.

— Усіх людзей, — згадаў з тугой у вачах Р. Ушкевіч, — сагналі вунь на тую ўскраіну. Паставілі нас, акружылі. Было страшна. Але бяда мінула. Нам загадалі сабраць прадукты, немцы забралі іх і пайшлі. А ў тых вёсках усіх пабілі, спалілі хаты. Жудасна.

Пра многае раскажаў мне Расціслаў Фёдаравіч. У нас аказаліся агульныя знаёмыя. Калі я спытаў пра Міхася Васілька, ажывіўся:

— А як жа, я добра яго ведаў. Жыў у Баброўні, за два кіламетры ад нас. Нярэдка заходзіў сюды. І так, і на палыванне, у нас жа тут дзічыны было — уга колькі. Аднойчы шапку згубіў, так і не знайшлі. Вершы свае чытаў. Я і цяпер помню "Як я пана перанёс". Вось толькі не спытаў, дзе ён таго паліцыянта праз раку пераносіў. А смешна напісаў.

— Во, нясі, — крычыць панок, — На той бераг, хаме! — Ботам штурхае пад бок, Лаецца па маме. ... Гэткая штука важны пан Не чакаў ад роду: Я прысеў, а паліцман — Шабултых у воду.

Згадаў Расціслаў Фёдаравіч і прыгоды, што здараліся на палыванні. Успомніў бацьку, які таксама быў лесніком. Ён працаваў ім да вайны, на гэтую пасадку вярнуўся і пасля фронту. Памёр у 1959.

Вось толькі пра свае лясныя справы не быў ахвочы гаварыць. Пра іх сказаў дырэктар Гродзенскага лягаса Тадэвуш Чарнецкі, які ў свой час узначальваў Скідзельскае лясніцтва.

— Расціслаў Фёдаравіч быў адным з лепшых у лясніцтве. Своечасова, якасна выконваў работы. І лес сцярог ад браканьераў. Пад яго кіраўніцтвам пасаджана прыкладна 750 гектараў лесу. Ад Стральцоў да Міранаў.

Пасаджаны ім лес вырас. Яму, старэйшаму, ужо гадоў па трыццаць-сорак. Можна і грыбы, і ягады збіраць. І так прыемна пахадзіць, палюбавацца. Свой лес Расціслаў Фёдаравіч бачыць кожны дзень, не выходзічы з падворка. А то вольме ды пойдзе паблукаць сярод смалістых хвоек, падыхаць ядранным паветрам, сабраць крамяных баравікоў.

І лёгка робіцца старому ад сустрэчы са сваімі гадаванцамі — строінымі соснамі, беластвольнымі бярозамі. З імі ён маладзее душой.

Пакінулі людзі Острада, абязлюдзела лясная вёсачка. Хто памёр, хто паехаў у гарады — Гродна, Скідзель, Мінск. А Расціслаў Фёдаравіч Ушкевіч жыве ў адным з васьмі дамоў.

— Мне і тут добра, — усміхаецца ён. — Што можа быць даражэй за родны кут?

А мне згадаўся верш Янкі Купалы, радкі з яго:

Я тут бачу свой край,
Поле, рэчку і бор,
Сваю матку-зямлю Беларусь.

Кожны шчаслівы па-свойму.

Мікола ДЗЕЛЯНКОЎСКИ.

НА ЗДЫМКАХ: Расціслаў УШКЕВІЧ каля свайго дому.

Фота Віктара СТАВЕРА.

Мазыр сёння.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

КРЫНІЦА ПАСТУПЛЕННЯ
ВАЛЮТНЫХ СРОДКАЎ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.).

перыядам зацішы, даходы ад рэалізацыі турысцкіх паслуг склалі каля 2 трыльёнаў беларускіх рублёў, балансавы прыбытак прадпрыемстваў у сферы турызму склаў 26 мільярдаў беларускіх рублёў, рэнтабельнасць продажаў — больш за 13 працэнтаў. Акрамя таго, турызм стварыў у рэспубліцы больш 7 тысяч новых рабочых месцаў. Такім чынам, можна сказаць, што турызм становіцца для краіны крыніцай паступлення валютных сродкаў як у бюджэт, так і ў пазабюджэтную сферу.

Асобая ўвага апошнім часам удзяляецца развіццю сумесных турысцкіх праграм у рамках саюза Беларусь і Расія. Распрацоўваюцца тэматычныя маршруты, адзін з іх "Беларускі экватар" ахоплівае зону трансэўрапейскага камунікацыйнага калідора, па якім рухаюцца асноўныя транзітныя патокі не толькі грузаў, але і падарожнікаў. Таму развіццё сервісу ў гэтай зоне можна назваць стратэгічнай задачай у галіне развіцця нацыянальнага турызму. Акрамя таго, актыўна развіваюцца кантакты з краінамі, дзе турыстычны бізнес знаходзіцца на найбольш высокім узроўні, і з тымі краінамі, куды накіроўваюцца найбольшыя патокі нашых грамадзян. Беларусь падтрымлівае сувязі з Сусветнай турыстычнай арганізацыяй, членам якой Беларусь пакуль не з'яўляецца.

Штогод у Беларусі праводзіцца дзве выставы-кірмашы, куды прыязджае каля 20 краін і прысутнічае да 120 удзельнікаў.

Па словах намесніка міністра спорту і турызму Міхаіла Шаршавіцкага, дзяржаўныя органы кіравання свае асноўныя намаганні сканцэнтравалі на развіцці інфраструктуры турызму ў Беларусі. Гэта расшырэнне сеткі гасцініц і развіццё сферы абслугоўвання, павышэнне ўзроўню аічыннага грамадскага харчавання, каб яно задавальняла патрэбы гасцей і адпавядала міжнародным стандартам, забеспячэнне якаснага транспартнага абслугоўвання і садзейнічанне развіццю вытворчасці сувеніраў. Аднак заўважым, што традыцыйна ва ўсім свеце інфраструктура турызму — кафе, рэстараны, гасцініцы, сувенірныя вытворчасці — заснавана на дзейнасці прыватнага сектара, і менавіта гэта абумоўлівае поспех усёго бізнесу. Малы і сярэдні бізнес сілападоўжэ значную долю ў сферы турыстычнага сектара эканомікі, і сёння больш за 650 фірм атрымалі ліцэнзію Міністэрства спорту і турызму на права займацца турыстычнай дзейнасцю. Пры гэтым функцыі дзяржаўнага і прыватнага сектараў у сферы турызму размеркаваліся наступным чынам: дзяржаўны сектар у значнай ступені зарыентаваны на развіццё ўнутранага турызму і ў меншай ступені — на выязны, прыватны сектар сканцэнтраваны свае намаганні на найбольш даходным, выязным турызме.

Трэба заўважыць, што сёння рынак выязнога турызму ў Беларусі ўжо блізка да свайго насычэння, і наступнае перыяд, калі адзіным шляхам развіцця для турысцкай галіны стане развіццё рынку ўязнога турызму. А гэта непазбежна выклікае неабходнасць вырашэння вялікай колькасці праблем, звязаных з развіццём гасцінічнага бізнесу, транспарту, грамадскага харчавання і гэтак далей. Аб колькасці і маштабе гэтых праблем можна меркаваць хаця б па тым, што да гэтага часу адпачыць за мяжой каштуе значна танней, чым у сябе на Чорным моры. Турыстычны бізнес краін СНД і, у прыватнасці, Бе-

ларусі да гэтага часу не гатовы да канкурэнцыі з вопытнымі заходнімі фірмамі, якія могуць імгненна арыентавацца ў новай сітуацыі. Сёння праезд грамадзян па СНД значна даражэйшы, чым правоз турыстаў у многія замежныя краіны.

— Я атрымліваю ліцэнзію на ўязны турызм, але, будучы знаёмым з заходнімі стандартамі, я да гэтага часу не ведаю, што мне прапанаваць сваім партнёрам, — гаворыць генеральны дырэктар ААА АМТ "СМОК" Рафаэль Мусаеў. — Так, можна правесці іх па вёсках і паказаць помнікі архітэктуры, якія захаваліся, але да гэтага часу ў Беларусі няма ніводнага рэстарана нацыянальнай кухні. Акрамя таго, наўрад ці сёння нехта рызыкне гарантаваць гасцям Беларусі дастойны сервіс.

Варта заўважыць, што ў краіне яшчэ не ўведзены міжнародна адаптаваныя стандарты ў сферы абслугоўвання, на якіх ва ўсім свеце базіруюцца тарыфы, а значыць, і якасць абслугоўвання. Акрамя таго, якасць турысцкага абслугоўвання вызначаецца не толькі самімі экскурсіямі, але і арганізацыяй харчавання, гасцінічнай гаспадаркі, транспартных паслуг, словам, усіх галін, якія сёння перажываюць сур'ёзны крызіс. Без інвестыцый у гэтую сферу выйсці на ўзровень міжнародных стандартаў практычна немагчыма. Міністэрствам спорту і турызму прапанавана выйсце з сітуацыі: "Для таго каб вырашаць праблемы ў сферы турызму, неабходны грошы, буйны турыстычны капітал, — гаворыць намеснік міністра спорту і турызму Міхаіл Шаршавіцкі. — Арганізацыйнай формай тут, на нашу думку, павінен быць нацыянальны турыстычны канцэрн "Белітурыст", у склад якога будуць прыцягвацца новыя члены, у тым ліку недзяржаўнай формы ўласнасці, з тым каб ствараць на яго базе буйную холдзінгавую кампанію. Мы лічым, што прышоў час аб'яднаць інтарэсы дзяржаўнага і прыватнага сектара з мэтай развіцця ўнутранага інфраструктуры і матэрыяльнай базы турызму. Патрэбна толькі распрацоўка канкрэтных арганізацыйных форм супрацоўніцтва. Мы плануем пераход на новы парадок ліцэнзавання, які многае спрашчае і адначасова адлюстроўвае міжнародна прызнаную практыку кіравання турыстычнай галіной: гэта падзел на тураператары і турагентаў. У рэспубліцы ўжо сфарміраваўся шэраг буйных турысцкіх кампаній, якія па якасці работы цалкам адпавядаюць назве "тураператары". Іншымі словамі, гэта фірмы, якія маюць свой нацыянальны турысцкі прадукт".

Дарэчы, у бліжэйшы час заканчваецца тэрмін ліцэнзій у турфірм, якія атрымалі іх у 1996 годзе. У сувязі з гэтым Міхаіл Шаршавіцкі заўважыў, што работа над новым парадкам ліцэнзавання ўжо практычна скончана, але сёння дзейнічае тое Палажэнне, якое зацверджана папярэдняй пастановай Савета Міністраў. Гэта значыць, што Міністэрства спорту і турызму будзе працягваць тэрміны дзеяння ліцэнзій прыкладна на 4—6 месяцаў, каб усе фірмы змаглі закончыць турысцкі сезон. Для аблягчэння пераходу на новы парадок ліцэнзавання гэты працэс будзе ажыццэўлены на працягу двух гадоў. Пакуль жа, па словах Міхаіла Шаршавіцкага, "у новым Палажэнні аб ліцэнзаванні запісаны пункт аб тым, што "ліцэнзіі, выдадзеныя да 1 верасня 1998 года, сапраўдныя на той перыяд, на які яны выдадзены". Такім чынам, усе выдадзеныя ліцэнзіі будуць дзейнічаць".

Вераніка ЧАРКАСАВА.

НАМ ПІШУЦЬ

МАЛЫ ЮБІЛЕЙ
ТАВАРЫСТВА «УЗДЫМ»

Беларускаму таварыству «Уздым» у гэтым годзе спаўняецца 5 гадоў з дня рэгістрацыі таварыства ў Міністэрстве юстыцыі Латвійскай Рэспублікі. Хай і невялікая дата, але значная. Менавіта з гэтага часу беларусы, якія з даўніх часоў жывуць у Даўгаўпілсе, сталі больш адчуваць у сабе нацыянальныя карані, цікавіцца дзейнасцю грамадства, многія вырашылі вучыць сваіх дзяцей роднай беларускай мове, знаёміць іх з народнымі традыцыямі Беларусі. Беларускаму таварыству Даўгаўпілса зроблена нямала за гэтыя гады, і адзін з самых значных поспехаў «Уздыму» — яго прызнанне на міжнародным узроўні. Сведчаць аб гэтым і запрашэнні старшын Беларускага таварыства Станіслава Валодзьку прыняць удзел у рабоце двух буйных мерапрыемстваў — у Польшчы ў трэцяй міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Культура і адукацыя беларускага замежжа» і ў Беларусі — у міжнародным фестывалі ў Віцебску «Славянскі базар». Сваімі ўражаннямі і думкамі ў сувязі з гэтым падзеямі і дзеліцца С. ВАЛОДЗЬКА, які ўзначальвае Беларускае таварыства «Уздым».

На міжнароднай канферэнцыі, арганізаванай у Беластоку, больш за ўсё мяне парадавала сур'ёзная ўвага польскіх уладаў да праблем беларускай дыяспары ў гэтай краіне. Да ўдзельнікаў канферэнцыі з прывітальнымі словам, абяцаннем і надалей аказаць падтрымку польскім беларусам звярнулася міністр культуры Рэспублікі Польшча пані Іанна Внук-Нозарова.

У адзін з дзён удзельнікі канферэнцыі былі ў паездцы па беларускіх мясцінах Беластоцчыны. Тут у шэрагу школ выкладаецца беларуская мова, працуе Беларускі ліцей. Дзейнічае вялікі па памерах і арыгінальны па архітэктуры Беларускі музей, будаўніцтва якога фінансавалі Польшча, Беларусь, а адна трэць — ахвяраванні беларусаў усяго свету. Дырэктар музея раскажаў, што ў хуткім часе гэта будзе музей беларусаў усяго свету.

На сродкі польскай дзяржавы выдаюцца на беларускай мове аб'ёмная штоднёвая газета «Ніва» і «Часопіс». А ў Беластоцкім універсітэце з гэтага года пачала работу кафедра беларускай культуры.

— А якія ўражання ў вас пакінула другая паездка — на фестываль «Славянскі базар»?

— Госцем «Славянскага базара» я быў ужо трэці год запар. Мне спадабалася ўсе канцэртныя выступленні, якія бачыў. Асабліва крануў сэрца канцэрт беларускіх артыстаў у дзень, прысвечаны Беларусі. Уражлівым быў і дзень

святавання Віцебска свайёй 1024 гадавіны, запомніўся ён яшчэ ўрачыстым прыёмам у мэрыі.

— У самай разгар «Славянскага базара» ў Віцебску было падпісана пагадненне аб пабрацімстве між гарадамі Даўгаўпілсам і Віцебскам...

— Мне прыемна, што наша беларускае таварыства мае да гэтай падзеі непасрэднае дачыненне. Яшчэ ў мінулым годзе, калі праходзіў «Славянскі базар», мэр Віцебска спадар Пелагайка запрасіў дэлегацыі Рэзэке і Даўгаўпілса на сяброўскую размову ў гарвыканком. На гэтай сустрэчы мэры гарадоў Рэзэке і Віцебска выказалі надзею на ўмацаванне кантактаў між сваімі гарадамі. Выступаючы тады, я прапанаваў, каб падобныя сустрэчы адбыліся і з мэрам Даўгаўпілса Аляксеем Відаўскім. І калі восенню мінулага года мы праводзілі ў горадзе Дні беларускай культуры, па запрашэнні на наша свята прыехаў спадар Пелагайка, і адбылася сустрэча ў Даўгаўпілсе мэраў двух гарадоў. Гэта адыграла немалую ролю на шляху да падпісання цяперашняга пагаднення аб гарадах-пабрацімах. Таварыства «Уздым» спадзяецца на вырашэнне важнейшай для нас задачы — стварэння Цэнтра беларускай культуры ў Даўгаўпілсе. Асабліва зараз, калі зноў паўстала праблема з памешканнем. Справа ў тым, што будынак, дзе мела сабе прытулак наша таварыства, «дзякуючы» кіраўніцтву швейскай фабрыкі, выкупіў Даўгаўпілскі апілітэйскі цэнтр. Гардума выдзяляе нам пакой у Палацы культуры і спорту ў некалькі разоў меншы і ўдалечыні ад цэнтра, што вельмі нязручна. Як дадатковы варыянт дасягнута дамоўленасць з гарадскімі ўладамі, што Беларуская нядзельная школа будзе займацца ў адным з класаў сярэдняй школы № 3 і тут жа будучы праходзіць рэпетыцыі нашага ансамбля. Таму наша таварыства спадзяецца, што зараз, калі Даўгаўпілс і Віцебск сталі пабрацімамі, мы адчуем падтрымку з боку ўладаў двух гэтых гарадоў.

— *Практычна ўсе падзеі, звязаныя з вашым таварыствам, знаходзілі адлюстраванне на старонках газеты «Дынабург». Скажыце, якія планы ў вас у сувязі з пяцігоддзем «Уздыму»?*

— Абавазкова правядзем святкаванне Дзён беларускай культуры ў горадзе. Запросім беларускія творчыя калектывы з бліжэйшых гарадоў — Браслава, Рыгі, Вісагінаса, будучы госці з Беларусі і Польшчы. Па шчаслівым супадзенні ў гэты ж час, 26 верасня, у Даўгаўпілсе пройдзе гастроля славутага тэатра імя Янкі Купалы з Мінска.

Размаўляла Т. ЗАХАРЧУК.
г. Даўгаўпілс.

ПАДЗЯКА ЗА ГАЗЕТУ

Для беларусаў, што жывуць за рубяжом Радзімы, вельмі важным элементам іх духоўнага жыцця з'яўляецца праўдзівая і рознабаковая інфармацыя аб жыцці Беларусі, яе сённяшнім дні і старонках шматвяковай гісторыі, культуры. Такая інфармацыя дазваляе захаваць у тутэйшых беларусаў іх нацыянальную свядомасць, затармазіць працэс асіміляцыі, захаваць мову, звычай, любоў і прывязанасць да любімай маці-Беларусі.

Дзякуючы старанням Беларускага таварыства «Радзіма», мы ўжо многа гадоў атрымліваем бясплатна для членаў абшчыны 6 экзemplяраў і для беларускай бібліятэкі 2 экзemplяры газеты «Голас Радзімы». Падпіска на газету ў Малдове не праводзіцца. За многія

гады мы пераканаліся, што гэта штоднёвая газета дае неабходную інфармацыю аб Радзіме.

На яе старонках друкуюцца цікавыя матэрыялы аб бягучым жыцці Беларусі, часта малавядомыя даныя з гісторыі, усебаковая інфармацыя аб культурных і грамадска-палітычных падзеях. Такім чынам, на сённяшні дзень газета «Голас Радзімы» для беларусаў зарубежжа з'яўляецца па-сапраўднаму голасам Радзімы.

Мы ўдзячныя за гэта супрацоўнікам рэдакцыі газеты, яе заснавальнікам і хацелі б, каб і надалей газета захоўвала сённяшні твар і змест.

Уладзімір ДЗЯРЖЫЦКІ,
старшыня Беларускай
абшчыны ў Рэспубліцы Малдова.
г. Кішынёў.

— Праўду, дзядзька, кажаш, — адказвае гарманісты. — Якая з гарэлкі карысць? Ды каб жа хоць «марнаполька», а то дэнатурка, якую ўсюды цяперка п'юць.

— Ці «марнаполька», ці «дэнатурка» — адна паскуда, — адзваецца адзін з хлопцоў. — Гэй, хлопцы, давайце ад сённяшняга кінема ўжываць гэтую атруту! — заклікае хлопцоў гарманісты.

Адвітваюся са сваімі новымі прыяцелямі і іду далей. Углыбіўшыся ў свае думкі, ня ўбачыў, як прайшоў дваццаць верст. Сонца ўжо нізка. Прыдзеца недзе пераначаваць. Але дзе, ня ў гэтым жа панскім двары, да якога падходжу. Недалёка ўжо і панскі двор. Відаць стары сад і прыгожы палац. Оазіс, — думаю сабе. — Оазісы «польскае культуры і традыцыяў» —

— Skad idziecie, i dokad? — пытаецца мяне хрыпатым голасам. Адказваю, што ступіў і туды. — Napewno kacar, bo rozmawiacie po-rusku². — Не, — адказваю. — Не кацап, а беларус і гавару па-беларуску. — To wszystkojedno, ci robiatorusku, ci po-rusku³, — заканчвае цвёрда гаспадар. Наступаюць доўгія і невынасіма прыкрыя моўчкі. Пачынаю ў душы сябе лаяць, што гэтак неразважліва прыперся да гэтага дабрадзеля. І што маю цяпер рабіць? Ісці нельга, бо на двары цямната, хоць вока выкалі, а аставацца тутка проста дурасць.

— Nie wiem, co wy za jeden. Wsrod was, kacarow, wiecej drani niz porzadnych, ale sa oczewiscie i wyjatki. Moja kobieta, chociaz katoliczka, ale pochodzi rowniez z kacarow. Ale baba niczego⁴ — закон-

што не пачаставала вячэраю. — Не гневайцеся, дзядзька, не мая ў гэтым віна, — закончыла яна.

— Бог з вамі, я не гневаюся, бо ў міг ўсё зразу меў і ў душы вас пашкадаваў.

— Не паслухала маці і бацькі, а цяпер буду гараваці ўсё жыццё. Увесь мой пасаг прапіў і прагайдамачыў, а цяперака катуець і дапаганяе грошы. А скуль іх узяць? Нарабіў пажычак, а цяпер патрабуе, каб бацька за яго плаціў. Далі яму асаду ў 20 дзесяцін, але сам працаваць ня хочыць. Ужо і падушак і пасьцелькі маеі няма.

Скрыпнулі дзверы і на парозе з'явіўся гаспадар. — Przynies slomy¹, — скамандаваў ён жонцы. Тая, нядоўга накаючы, хутка вышла і прынясла вязку саломы, якую раскідала па падлозе.

Антон ПАДДУБІЧ

ПАДАРОЖЖА
ПА ВЯЛЕЙШЧЫНЕ

як любяць часта называць свае двары, а нават і дворкі тутэйшыя абшарнікі і абшарнічкі. Лепей абыйсці іх. Тамака я буду заўсёды чужым і незразумелым. Нашыя дарогі разыйшліся і ніколі ня злучацца. І шкадаваць ня трэба. І, прыбаўляючы шагу, мінаю прыгожы палац. Прайшоўшы верст з пару, бачу ўправа ад дарогі нейкія будынкі. Вось дзе пераначую, — усцешыўся я. Мабыць, нейкі панскі ляснік жывець, а з ляснікамі, ды і да таго старымі, люблю пагаварыць. Шмат цікавых рэчаў можна ад іх даведацца.

Падходжу да будынкаў і адразу разумею сваю памылку. Не, тутака не ляснік жывець, бо не такія ў панскіх ляснікоў будынкі. Ну, але трэ пераканацца. Пачынаю стукваць дзверы. Нейкі час ніхто не адзваецца. Урэшце нехта адчыняе дзверы і са злосьцю пытаецца: «A kto do licha tu ruka?»¹. Ну, думаю, абмінуў оазу «тутэйшага» пана, а прынясла мяне да ўзброенага польскага kulturtregera. Бадай ці ўдасца мне ў яго пераначаваць. Але папрабую. І выдабываючы са свайго горла што больш мяккіх зыкаў — адказваю: «Падарожны і хацеў бы пераначаваць». — A dokumenta posiadasz?² — пытаецца нехта грозна ў пацёмку. — А як жа, хто ж можа прасіцца без дакументаў, — адказваю. Мігам прабягаець у маеі галаве думка плюнуць і ісці далей, але астанаўліваюся і чакаю, пакуль не загаворыць са мной гаспадар гэтае марнае хаціны. — Chodziecie pol!³ — і асьвячае мяне дарогу ў хату серчыкам. Іду за ім. Ужо прылямпе разглядаю пустыя куцы хаты. Лава, крывы стол і два крывыя крэслы. Ложка завалена нейкімі лахманамі. Варыстая печ. Невялічкі куфар. На сценцы карабінка вайсковая. Абраз — і ўсё. Няпрошаны саджуся на лаву. Гаспадар доўга ўглядаецца на мяне. Ягоныя цёмныя і пранырлівыя вочы наскрозь мяне свідруюць. Але не паддаюся, вытрымліваю сталёвы бляск яго вачэй.

Відаць, добра пасіліўшыся, вылезшы з-за стала, гаспадар смашна пацягнуўся і пабрўў на двор. Карыстаючы з ягонае адсутнасці ў хаце, жанчына, падышоўшы да мяне, пачала шэптаць мяне перапрашаць,

чыў гаспадар. Спачатку хацелася мне, не ўглядаючыся ні на вошта, трэснуць яму па галаве паламаным крэслам, але, як пачаў гаварыць аб сваёй «бабе», апусціліся ў мяне рукі і крыву павясялеў. Хоць «кацапка», але наша, — падумаў.

— А дзе ж панская жонка? — пытаюся.

— Zaraz nadejdzie. Poszla do rodzicow⁵, — адказвае. І праўда, хутка ўвайшла ў хату маладая і прыгожая жанчына. Убачыўшы мяне, прыветліва кінула галавой і запыталася ў мужа, ці вячэраў.

— A jaki pies pozostawil mi wieczerza. Dzieki ci, glodny od rana⁶, — буркнуў са злосьцю.

Жанчына жыва заварушылася па хаце, распаліла печ і пачала ладзіць вячэру. Муж моўчкі сядзеў на лаве і з падылба на яе паглядаў. У гэтага аплана мо і добрая натура, але галодны, ну дык і, ведама, злосны. Пачынаю загаварваць аб тым, аб сім з маладухаю. Адказвае і баязліва спаглядае на мужыка. Калі вячэра павялілася на сталі — гаспадар крыву павясялеў.

Прыгарнуўшы да сябе міску з салам, еў з такім смакам, аж за вушамі трашчэла. Гаспадыня стаяла каля стала, апусціўшы безрадныя рукі. Па яе вачах бачыў, што яна ад душы хацела мяне запрасіць да стала і пачаставаць, але ня смела. У міг зразу меў я трагэдыю яе жыцця і ў душы пачаў шкадаваць. Дый ці адна яна толькі? За бліскучымі гузікамі і мундзірамі паляцелі нашыя красулі, каб пасьля горка плакаці. Пачалася з «панскай» і «дзлікатнай» мовы і цукеркаў, а кончыцца Бог ведае чым.

Відаць, добра пасіліўшыся, вылезшы з-за стала, гаспадар смашна пацягнуўся і пабрўў на двор. Карыстаючы з ягонае адсутнасці ў хаце, жанчына, падышоўшы да мяне, пачала шэптаць мяне перапрашаць,

¹ Адкуль ідзеце і куды?

² Відаць, кацап, бо размаўляеце па-руску.

³ Гэта усёроўна — па-руску ці па-беларуску.

⁴ Не ведаю, хто вы такі. Сярод вас, кацапаў, больш дрэнні, чым паважных, але ёсць, вядома, і выключэнні. Кабета мая, хоць і каталічка, але таксама паходзіць з кацапаў. Але нічога баба.

⁵ Зараз падыйдзе, пайшла да бацькоў.

⁶ А які пёс пакінуў мне вячэру. Дзякуючы табе, галодны ад раніцы.

— Кладзіцеся, дзядзька, аддыхаць. Выбачайце, што няма ў нас лепшага месца.

— Дзякую і за гэта, — адказаў я. — Мне, падарожнаму, і тут будзе добра.

Чуць сьвет падняўся я з саломы і — дай Бог ногі — выйшаў з хаты. Праз гадзину падходзіў да вялізнага будынку быўшае карчмы, якая стаяла на скрыжаванні двух шляхоў. Прыпомніў сабе гэтую карчму, у якой, праўда, ужо подаўна не раз грэўся і аддыхаў. Хаця і ня меў я цяперка патрэбы захадзіцца ў карчму, але прыпомніўшы, што гаспадар яе, Ёсяль, будзе рад мяне бачыць, зайшоўся. Ёсяль — калісьці прыгожы жыд — пастарэў і згорбіўся.

— Як маешся, грамадзянін Ёсяль? — вітаюся з гаспадаром.

— Дзякую, памаленьку, — адказвае. — А ці ня будзеце А.? Але ж пастарэў, ледзь пазнаць.

— Старэма, прыяцель, віной гэтаму гады і часы.

— Ой, ой, часы, часы, — заківаў галавой карчмар. — Якія гэта часы, якія гады! Вы ведаеце, што я ішчэ не стары чалавек па гадах, а як я выглядаю. Паглядзіце на мяне. Сівы, а на мне толькі і ёсць, што скура ды косыці. Ой, часы! Помніце майго бацьку, і ці так тутака жылося? Цяперка і гануч нельга скупляваць без патэнту. Усё патэнт і патэнт. На капур яе трэба браць патэнт. Пфэ! — ці калі гэтага патрабавалі? Мой бацька гандзяваў лесам, варочаў тысячамі, а за патэнты не плаціў. Бывала прыстануць, ну, дык дасць пятаку — і ёсць «патэнт».

— Няўжо і вам так цяжка? — пытаюся.

— Як цяжка вам, тагды і цяжка і нам — вы ж гэта добра ведаеце. Бацька, трымаючы ў арэндзе гэтую карчму, хацеў бы бяз ботаў. Бо што карчма магла даць? Галодныя ня былі, але багатымі — ніколі. Толькі гандаль лесам паставіў майго бацьку на ногі. Не адну сотню тысяч пнёў высяк ён у панскіх лясох.

— І за дарма, — дадаю я.

— Але, але — праўду кажыце. Ці ж даўнейшыя паны былі, як цяпер? — цяжка ўздыхнуў Ёсяль. Багатыя паны паўміралі, а жывучыя — пагалелі.

¹ Прынясі саломы.

Працяг.
Пачатак у № № 32—35.

¹ А хто, ліха яго, тут стукваецца?

² А дакументы маеш?

³ Ну, заходзьце.

ПАСЛЯ ПЛЕНЭРУ

Адразу дзве мастацкія выставы адкрыліся ў мінскім Палацы мастацтва. Сuae работы паказалі члены творчага аб'яднання "Пагоня" Беларускага саюза мастакоў, якія прымалі ўдзел у пленэры "Шляхамі Язэпа Драздовіча", прысвечанага 110-й гадавіне з дня нараджэння мастака. Тут жа працуе выстава твораў мастака Аляксея Пятрухны, які заўчасна пайшоў з жыцця.

НА ЗДЫМКУ: у час адкрыцця выставы.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ, БелТА.

ПА СЛЯДАХ ЯЗЭПА ДРАЗДОВІЧА

Напрыканцы лета, 27 жніўня, у сталічным Палацы мастацтва адбылося адкрыццё адразу дзвюх выстаў жывапісу і графікі. Адна — па выніках пленэраў імя Язэпа Драздовіча 1996 і 1998 гадоў — прымеркавана да 110-х угодкаў мастака. Другая — прысвечана памяці Аляксея Пятрухны. Гэтыя выставы ініцыявала і падрыхтавала творчая суполка "Пагоня", сябры якой спавядаюць нацыянальную ідэю, ідэю Адраджэння і імкнуча ў сваёй дзейнасці адкрываць гледачу спадчыну тых дзеячаў Беларускай культуры, якія не атрымалі належнай ацэнкі свайго таленту пры жыцці.

Язэп Драздовіч — універсальны прадстаўнік Беларускай культуры першай паловы ХХ стагоддзя, які працаваў у розных сферах і пакінуў багатую, цікавую духоўную спадчыну не толькі як мастак, але і як пісьменнік, археолаг, краязнаўца. Ягоны талент шматгранны. Ён стварыў серыю графічных твораў, прысвечаных помнікам дойлідства Беларусі, напісаў унікальныя жывапісныя палотны на касмічную тэму, малываў для дзяцей адметныя дыяны, якія ўпрыгожвалі сціплае сялянскае жылло, займаўся разбой па дрэву. Багатая спадчына Язэпа Драздовіча была сабрана рупліўцамі Беларускай культуры і ўпершыню паказана ў гэтай жа зале Палаца мастацтва дваццаці гадоў таму на выставе, прымеркаванай да 90-х угодкаў мастака. З гэтага часу пачынаецца пастаянная праца па ўвекавечанні яго памяці. Ствараюцца рэгіянальныя музеі: у саўгасе "Тарадзец", у вёсцы Германавічы Шаркоўшчынскага раёна, у Падсвільскай сярэдняй школе Глыбоцкага раёна. Да стагоддзя з дня нараджэння, у 1988 годзе, арганізуюцца яшчэ адна выстава ягоных твораў, устанавіваецца надмагільны помнік у вёсцы Ліпняні на Глыбоччыне, дзе ён пахаваны (скульптар А. Шатэрнік), часопісы "Мастацтва Беларусі", "Маладосць" друкуюць дзённікі Драздовіча, праводзяцца вечарыны, у перыядычным друку з'яўляюцца шматлікія публікацыі, рэжысёр В. Гайдук стварае дакументальны кінафільм. З 1996 года праводзяцца мастацкія пленэры. Дарэчы, арганізуюцца яны грамадскім культурна-асветніцкім цэнтрам імя Язэпа Драздовіча і творчай суполкай "Пагоня".

Мяркуюцца зрабіць гэты пленэр пастаянным і праводзіць яго на радзіме мастака кожны год. На жаль, ініцыятывы грамадскасці ў гэтай высакароднай справе слаба падтрымліваюцца дзяржавай. Пра гэта сведчыць хаця б такі факт. Каля дзесяці гадоў праляжаў у выдавецтве "Беларусь"

рукапіс і ўсе неабходныя матэрыялы альбома-манаграфіі "Язэп Драздовіч", які так і не пачыў свет да гэтага часу.

На выставе шырока прадстаўлена графіка вядомых майстроў — Яўгена Куліка, Міколы Купавы, Сяргея Цімохава, Віктара Сташчанюка, акварэлі Міколы Аўчыннікава, жывапіс Аляксея і Ігара Марачкіных, Алега Маціевіча, Сяргея Рымашэўскага, Уладзіміра Сулкоўскага, Аляксандра Родзіна і іншых удзельнікаў пленэру, усяго каля 75 твораў. Акрамя гэтага на выставе створаны куточак Драздовіча, у якім прыгожа закампанаваны ягоныя працы — маляваныя дыяны, жывапісныя творы, разьбяныя рэчы. Гэта своеасаблівае інсталяцыя надае экспазіцыі адметны настрой і арыгінальнасць.

Выстава, прысвечаная памяці Аляксея Пятрухны, — гэта, без перабольшвання можна сказаць, унікальная з'ява ў культурным жыцці краіны. Ён пражыў кароткае жыццё. Яго не стала ва ўзросце 45 гадоў. Для творцы гэта самы плённы перыяд. Шкада толькі, што яго талент пры жыцці быў незапатрабаваны. Ён тварыў для сябе і толькі зрэдку паказваў зробленае. Афіцыйная прэса яго як бы не заўважала, і ён з гумарам ставіўся да гэтага. Эксперыменты Аляксея Пятрухны ў галіне выяўленчай формы надзвычай сучасныя і арыгінальныя. Экспазіцыя твораў мастака складаецца з прыватных збораў калекцыянера Анатоля Белага і жонкі Аляксея Пятрухны Людмілы Шлег. У ёй налічваецца каля 200 работ, і гэта далёка не ўся спадчына мастака.

Падчас адкрыцця выставы гучала музыка кампазітара Віктара Войціка, прысвечаная Язэпу Драздовічу, у выкананні інструментальнага ансамбля Мінскага музычнага вучылішча пад кіраўніцтвам Яраслава Валасюка. Пра жыццёвы і творчы шлях Язэпа Драздовіча распавядаў доктар філалагічных навук, пісьменнік і навуковец Арсень Ліс, які першы дакрануўся да асобы вялікага земляка і напісаў кнігу "Вечны вандроўнік". Старшыня культурна-асветніцкага цэнтра імя Язэпа Драздовіча Міхась Райчонак у сваім слове выказаў падзяку тым, хто дапамог матэрыяльна ў арганізацыі згаданых вышэй пленэраў, асабліва Віцебскаму цэнтру праблем кіравання. Выступілі таксама намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў Георгій Лойка, старшыня суполкі "Пагоня" Аляксей Марачкін, мастак Мікола Купава, які вёў рэй, удава Аляксея Пятрухны, вядомы кампазітар Людміла Шлег.

Ірына ЛЯКСЕВА.

ПІСЬМЫ М. ЗАБЭЙДЫ-СУМІЦКАГА ДА МАКСІМА ТАНКА

«ПРЫНОШУ РАДАСЦЬ ІНШЫМ»

Прага, 8.9.1972.

Дарагі Максіме!

Набліжаецца дзень, калі Табе будуць прыносіць віншавальныя тэлеграмы, пісьмы, кветкі... Не кожны дажыве да 60! І не кожнаму ўдаецца столькі добрага зрабіць для Радзімы, колькі зрабіў Ты, дарагі дружа. Прымі ж і ад мяне найлепшыя пажаданні. Здароўя, поспехаў у працы, сапраўднага шчасця Табе і Тваім блізім! Жыві і працуй доўга на карысць Радзіме і на радасць усім добрым людзям!

Учора тут дырыгаваў Чэшскаю філармоніяй Леапольд Стакоўскі. Яму 90 год! Выходзіць на кастылях. Але што ён робіць з аркестрам і слухачамі!.. Мой канцэрт у Лугачовічах 31 ліпеня прайшоў надзвычай паспяхова. Спяваў амаль 2 гадзіны без перапынку. 25 песень у 8 мовах.

Адзначыў і 90-годдзе з дня нараджэння Янкі Купалы. Зрабіў вольны пераклад на чэшскую мову яго верша "Ты прыдзі" і заспяваў у арыгінале раманс М. Чуркіна, напісаны на гэты верш.

Слухачоў было больш, чым месц у зале (як калісьці ў зале Снядзкіх у Вільні). І не толькі ніхто не адыйшоў да канца канцэрту, але яшчэ патрабавалі "біс".

Хай гэты канцэрт будзе Табе, хто любіць нашу песню, маім "падарункам".

Канчаю, бо шкада Твайго часу. Шлю шчырыя прывітанні Табе і Тваім блізім.

Моцна абдымаю.

Твой М. Забэйда.

P. S. Ці атрымаў мой ліст ад 24.6.гг.?

Прага, 28.X.1972.

"Хай будзе святло"

Дарагі Максіме! Ці ж можна Цябе асуджаць, ведаючы, як Цябе завальваюць не толькі пісьмамі, але і працай вялікай, — што не адразу адказваеш на пісьмы?! І хоць заўсёды рады Тваім радкам, Тваім добрым словам, сам стараюся пісаць Табе менш. Вельмі засмуціла мяне вестка аб Тваёй хваробе. Веру, што дактары зробіць усё, каб вярнуць Табе здароўе. Ты ж яшчэ малады! Горш са мною. На левай назе, над каленам, ужо даўжэйшы час расце нейкі гуз. Доктары не ведаюць яшчэ яго "паходжання". Магчыма, трэба будзе рабіць аперацыю. Апрача таго, у маладосці, калі насіў у вагоны некалькіпудовыя мяшкі, нажыў кілу, якая цяпер пачынае "пагражаць". Але я пакуль што рыхтуюся да выступлення ў лістападзе — месяцы Чэхаславацка-Савецкай дружбы.

Хачу да канца свайго жыцця даваць людзям радасць. Сумна, што на Празжскім радыё, у 68 годзе, сцерлі ўсе мае найгранні. А колькі там было працы ўложана! Колькі песень! Шастаковіч, Кабалеўскі, Шапорын, Хачатурян, Туранкоў... А колькі народных (розных народаў), спяваных у арыгінале! Як карова языком зізала... Плітку пастараюся прыслаць. Чакаю "Хай будзе святло". Нізка ўсім Вам кланяюся, абдымаю і жадаю здароўя, здароўя і здароўя! Спадзяюся, што яшчэ сустрэнемся і заспяваем. Не забывай, дарагі дружа!

Твой М. Забэйда.

Прага, 28.9.73.

Дарагі Максіме!

Атрымаў Твае мілыя радкі. Пытаешся, ці маю Твой зборнік

Працяг.

Пачатак у № 33—35.

"Хай будзе святло". Відаць, мой ліст да Цябе не дайшоў, бо 10.1.1973 я Табе пісаў:

"Дарагі Максіме!

Ужо два дні хаджу з Тваімі думкамі, бачу Твае малюнкі-вобразы, абгачаю Тваім творчым, жывым словам родную мову: чытаю Тваю кніжку "Хай будзе святло". Чытаю з вялікім зацікаўленнем і роздумам. Вялікае Табе дзякуй як за Тваю асабліваю, мне блізкую паэзію, так і за дарагі мне надпіс на кніжцы, вельмі прыгожа выданай: "...Бо без Вас, мае сябры, дружбачкі мае, не жыццё на гэтым свеце, валацугу, мне".

"...Добры кажух са спагады, толькі сцюдзёна у ім, Добры агонь на чужыне, толькі грызе вочы дым".

Пазнаеш свае радкі?!

Тут хадзілі чуткі, што Ты збіраўся адвезаць Прагу ў снежны м. г., цяпер гавораць, што прыедзеш у студзені, дык, можа, яшчэ пабачымся. Буду вельмі рады. Пліткі з нашымі песнямі для Цябе дастаў, але поштай не пасылаў, бо спадзяваўся, што Ты прыедзеш. І цяпер чакаю.

На Новагоднія святы моцна хварэў. Кожныя паўгадзіны і ўдзень і ўночы мусіў бегаць туды, куды і кароль пяхом ходзіць. Гарачка 39°, пульс — 110—120 і няроўны. Думаў, прыйшоў канец, але, здаецца, яшчэ трохі пажыву. Хоць моцна ослабеў, ужо пачынаю патрохі прыходзіць да нармальнага стану, пачынаю даваць лекцыі спеву. Ходзяць да мяне людзі, якія ўжо акончылі кансэрваторыю і самі даюць лекцыі спеву ў музычных школах.

Можа, калі-небудзь парадую маіх суайчыннікаў тое, што мае вучні пачынаюць спяваць у канцэртах і нашыя песні, якія карыстаюцца поспехам. І сам я атрымаў ад Чэшскага музычнага фонду ўзнагароду-прэмію "за сістэматычнае і каштоўнае (мастацкае) выкананне песень сучасных чэшскіх кампазітараў за мінулы сезон 1971—1972 года". Гэта ўжо трываццата ўзнагарода-прэмія (і, мусіць, апошняя). Калі ўзяць пад увагу, што жыву 73 год, то трэба прызнаць, што з'ява гэта рэдкая і не толькі сярод беларусаў.

Не буду Табе больш пісаць: шкада Твайго часу. Кончу словамі з Твайго верша:

"...Наг калі я падарвуся —
Не спісвайце з уліку,
Песня мая далей будзе
Шляхі пракадаць
Да любові,
Дружбы,
Міру".

Шлю Табе, Тваім блізім і супольным знаёмым самым лепшым пажаданні на 1973 год. Моцна абдымаю.

З любоўю Твой

М. Забэйда".

Перапісаў я гэтае пісьмо з чарнавіка, які ў мяне захаваўся прыпадкам, бо хацеў, каб Ты ведаў, што "Хай будзе святло" не толькі чытаў (з удзячнасцю Табе!), але і цяпер, калі агортвае сум, звяртаюся да Твайго зборніка.

Вельмі рады, што часамі слухаецца мае песні. Значыць, не дарма жыў на свеце! Мо калі прыедзеш у Прагу, сустрэнемся, абдымемся, пагаворым. Мая маці казала: "Скрыпуцае дзерава доўга скрыпіць". Дык хай будзе "да пабачэння". Чакаю "Польмя" з Тваімі вершамі! Не забывай. Нізка паклон усім, хто яшчэ памятае. Абдымаю.

Твой М. Забэйда.

3.VI.74.

"...Хутка закончу дарогу

сваю

праз перавалы, адхоны, абрывы".

Дарагі Максіме! Ведаючы, як Ты перагружаны, больш пра Цябе думаю, чым пішу. Аднак лічу патрэбным падзякаваць Табе за Твае добрыя словы, за прапанову прыслаць лекі і асабліва за тую верш, які мне вельмі спадабаўся.

Лекаў тут маем вельмі многа, і я шмат іх спалкаў і палыкаю, але "даходзіць бензін". Доктары кажух, што маю зменшаную сардэчную рэзэрву і папоўніць гэту рэзэрву ў маім веку немагчыма. А калі сэрца працуе кепска, тады "на беднага Макара ўсе шышкі валяцца" і на чалавека лезуць розныя хваробы. Часамі трудна ўтрымаць у руцэ кубак чаю. Хаджу толькі памалу і то няпэўным крокам. Атрафіруюцца месцы, якія звязваюць косякі... Але яшчэ магу дайсці ў сталую ку без кійка, магу купіць троху патрэбнае ежы, прыбраць у пакойчыку-працоўні і, гаюцца, магу яшчэ даваць людзям радасць сваімі песнямі... У маі спяваў некалькі разоў з поспехам. "...Такі я паранены ўвесь і... шчаслівы".

Вельмі шкадую, што не пачыў Нарач і наогул Радзіму, за межамі якой прайшло амаль усё мае жыццё, пачынаючы з першае сусветнае вайны, што выкінула мяне яшчэ малым хлопцам з роднага кутка.

Тут, у Чэхаславакіі, вельмі прыгожыя і добра дагледжаныя дзеці. А я, калі памятаеш, жыву ля Рыгровага парка, дзе дзяцей вельмі шмат. І вось, у вольную хвіліну іду ў парк палубавацца дзямі, паглядаць у іх чыстыя, нявінныя вочы, адазвацца на іх шчырую ўсмешку, адвесці душу і ад усяго сэрца пажадаць ім поўнага шчасця, каб яны ніколі не пазналі праклятай вайны...

З Радзімай мяне звязваюць добрыя пісьменнікі, творы якіх чытаю ў "Польмі", ды пісьмы суайчыннікаў і сяброў. Часта да мяне звяртаюцца з-за мяжы, каб прыслаў свае пліткі з Беларускамі песнямі. Ці маю выпайняць іх жаданні? Як Ты думаеш?

У "Польмі", за красавік, з вялікім зацікаўленнем прачытаў артыкул Ніла Гілевіча "Пазытка Беларускага загадак". Радуюся кожнаму дасягненню на Радзіме.

У нас канчаецца фестываль "Пражская вясна". Шмат першакласных артыстаў з розных краін выступала на фестывалі. Была гэтым разам і народная артыстка Беларусі Святлана Данілюк. Мае вельмі прыгожы голас. Па канцэрце падышоў да мяне нейкі старэйшы пан і запытаўся, ці яна сапраўды народная артыстка Беларусі. Яна ж, кажэ, нічагусенькі Беларускага не заспявала. Калі б не вашы канцэрты і пліткі, мы і не ведалі б, што братні беларускі народ мае такія прыгожыя песні... На гэта пытанне я нічога не мог адказаць, бо і сам нічога не ведаю. Перасылаў з ёю прывітанні Радзіме.

Між іншым, у Тваёй біяграфіі я чытаў, што на Лукішках (здаецца) Ты спаткаўся з Іванам Малецам. Іван Малец быў маім таварышам, калі я вучыўся ў Маладзечанскай семінарыі. Магчыма, гэта быў ён? Потым я з ім не спатыкаўся.

Пара канчаць: спатрабавалася мая сардэчная рэзэрва. Будзь здароў, дарагі дружа. Прывітанні сям'і і супольным знаёмым. Буду чакаць Твайх вершаў у "Польмі". Моцна Цябе абдымаю.

Твой М. Забэйда.

ЁСЦЬ ТАКІ АНСАМБЛЬ

ТАНЦУЙ, «ЮРАЧКА»!

Сёлета народны ансамбль танца «Юрачка» баранавіцкага гарадскога Дома культуры адзначыў сваё 30-годдзе. За гэты час не адзін раз змяніўся склад яго ўдзельнікаў, ды нязменнай засталася любоў да танца і жаданне данесці чароўны свет музыкі і пластыкі да глядача.

У ансамблі, большасці ўдзельнікаў якога — навучэнцам, студэнтам, рабочым і культасветработнікам — у адрозненне ад яго самога няма яшчэ і трыццаці, добра памятаюць пра тых людзей, хто стаяў ля вытокаў калектыву і веў да сённяшняга прызнання. Першым мастацкім кіраўніком «Юрачкі» быў Міхаіл Пузанаў,

потым, змяняючы адзін аднаго, ля руля стаялі Зіновій Куліш, Віктар Бабко, Аляксандр Самсонаў. Тамара Колтун аказалася п'ятым па ліку кіраўніком і першай жанчынай у гэтай слаўнай кагорце арганізатараў энтузіястаў.

У рэпертуары баранавіцкага калектыву — як беларускія народныя танцы, так і танцы народаў свету: рускія, украінскія, малдаўскія, венгерскія, чэшскія, яўрэйскія... І радуе ён сваім іскрамётным майстэрствам не толькі землякоў: артысты-танцоры, у прыватнасці, выязджалі на гастролі ў Расію, Польшчу, Германію, Чэхію, Ірландыю, Фінляндыю. Як прызнанне — узнагароды

на шматлікіх рэспубліканскіх і міжнародных фестывалях.

Выступленні ансамбля дапаўняюць мясцовы народны гурт музыкаў «Вандроўны фэст», з якім «Юрачка» супрацоўнічае ўжо 5 гадоў, і салістка, дыпламант фестываля «Беларусь — мая песня» Ганна Панькова.

— Эх, нам бы знайсці добрага спонсара, — цяжка ўздыхае на развітанне Тамара Колтун.

І яе можна зразумець. Дзяўчатам і хлопцам хочацца як мага часцей выязджаць на гастролі, але дзе ўзяць для гэтага грошы?

Можа, хто дапаможа? Упэўнены: пабачыўшы аднойчы выступленне ансамбля «Юрачка», — не пашкадуе. Ды і іншым, безумоўна, радасць прынясе.

Анатолий ЗЭКАЎ.

НА ЗДЫМКАХ: мастацкі кіраўнік ансамбля «Юрачка» Тамара КОЛТУН; удзельнікі калектыву ў добрым настроі!

Фота Віктара СТАВЕРА.

3 ГІСТОРЫІ СЛОНІМА

ЗАГУЧАЎ ПАЛАНЕЗ АГІНСКАГА

У даваенны час у Слоніме з вартавой пажарнай вежы двойчы ў дзень — у 8 і 20 гадзін гучала мелодыя паланеза Міхала Агінскага «Развітанне з Радзімай». Каб пераканацца ў гэтым, я сустрэўся нядаўна з старажылкай Слоніма Нінай Лукашэвіч. Ніна Пятроўна паказала мне цікавую кніжку на польскай мове, дзе я прачытаў, што ў 1897 годзе ў Слоніме было заснавана добраахвотнае пажарнае таварыства, якое мела дзве аўтапампы, вартавую вежу і адзіны ў горадзе аркестр. Адзін з музыкантаў іграў на трубе паланез Міхала Агінскага. Жанчына выказала жаданне аднавіць у Слоніме гэтую традыцыю.

З такою прапановаю я звярнуўся да сённяшняга начальніка ваенізаванай пажарнай службы ў Слоніме Васіля Рубца. Выслухаўшы мяне, ён павадаміў, што пытанне аб стварэнні духавога аркестра пажарнай службы ўжо абмяркоўваецца. А каб аднавіць традыцыю, якая існава-

ла шмат гадоў назад і з'яўляецца часткай гісторыі Слоніма, Васіль Рубец паабяцаў звярнуцца па дапамогу ў гарвыканком. Магчыма, пройдзе пэўны час, і слонімцы зноў пачуюць над горадам чароўныя гукі мелодыі нашага славутага земляка Міхала Агінскага.

І вось гэты час наступіў. У канцы ліпеня ў 6.30 раніцы на вежы будынка пажарнай службы ў Слоніме загучаў паланез Агінскага. «Пакуль паланез будзе гучаць адзін раз на дзень, але з цягам часу, як і шмат гадоў назад, слонімцы змогуць яго чуць два разы на дзень», — сказаў усё той жа Васіль Рубец. Ён сваё слова стрымаў. І кожную раніцу ў Слоніме гучыць славыта паланез Міхала Агінскага «Развітанне з Радзімай». Адрадзілася яшчэ адна традыцыя.

Сяргей ЧЫГРЫН.

г. Слонім.
НА ЗДЫМКУ: слонімскае пажарнае, 1916 год.

Stadt. Privat. Feuerwehr von Slonim.

«3 ДАЗВОЛУ КАРАЛЯ І ВЯЛІКАГА КНЯЗЯ»

ДАСЦІПНЫ ЛЮД ПАСПАЛІТЫ

Дзве суседкі разважалі пра жыццё-быццё, і адна запыталася, што рабіць, бо яе мужык амаль што вечар наведвае карчму, заняўшы гаспадарку і сям'ю.

— Ёсць, даражэнькая мая, толькі адзін выхад.

— Які ж гэта?

— Зрабіць шынок у сваёй хаце.

Зайшоў нежак у карчму бедны студэнт. Прыняўшы больш-менш дастойны выгляд, ён загадаў сабе добры пачастунак. А калі бедлага, які не меў грошай, падсілкаваўся, да стала наблізіўся служка і спытаў, ці не падаць чаго яшчэ.

— Як сабе хочаш, — адказаў студэнт.

— Можа, пазваць гаспадара? — прапанаваў служка, калі нічога больш не дабіўся ад кліента.

— Як сабе хочаш, — пачулася ў адказ.

З'явіўся карчмар, які разлаванна заявіў, што зараз возьме гэтага госьця за каўнер і выкіне на вуліцу.

— Як сабе хочаш, — абьякава вымавіў той.

Раз'юшаны гаспадар, забыўшыся пра грошы, схаліў студэнта, які і не бараніўся, пацягнуў да дзвярэй і выштурхнуў...

Мяшчанка-ўдава заказала літургію ў царкве і заплаціла ўсяго паўгроша. Святар стаў за аналоем, але службу не пачынаў, толькі гартыў і гартыў Евангелле, быццам бы нешта шукаючы. Стаяла зіма, ужо і ногі ў кабаты сталі

мерзнуць, а ля аптара панавалі цышыня. Нарэшце заказчыца не вытрымала і спытала, у чым справа. «Ды вось ніяк не магу знайсці тое месца ў кнізе, якое служыцца за паўгроша», — паясніў клірык. І прышлось эканомнай удаве патроіць суму.

Захварэў майстар-рамеснік, ды так, што неўзабаве стаў кагнаць. Жонка, якая была ўвесь час пры ім, пабегла да суседзяў, каб пазычыць свечку-грамнічку, і запаліла яе каля ложка паміраючага. Але смерць перастала спяшацца, затрымалася на паўдарозе. Гэта разлаванна кабету, і яна давай падганяць мужа: «Канай хутчэй, каб свечка дарма не гарэла, бо прыйдзеца плаціць за новую».

Сустрэліся нежак езуіт з арыянскім міністрам (святаром). Арыян кульгаў на адну нагу, што выклікала кліны прадстаўніка Ордэна Ісуса:

— Бачу, браце мой, што кульгаеш ты не толькі ў веры, але і ў звычайнай хадзьбе.

— Дык лепей, кульганучы, уступіць у Царства Нябеснае, чым здаровымі нагамі ў ваш Ордэн, — адпарыраваў міністр.

Два мужыкі верхам на адным кані выязджаюць з горада. Насустрэлі іх едзе шляхціц, які пытаецца:

— А колькі там гадзін было ратушным гадзінніку, ці не скажаце?

— Ды і не ведаю, пане, — адказаў той, што сядзеў спераду, — няхай скажа мой сусед, бо ён выехаў пазней.

З кнігі Л. КАЗЛОВА.

КІНО

«ДЫЯРЫЮШ НАВАГРАДСКІ»

Гэта назва новага кароткаметражнага фільма, знятага студыяй «Летапіс» Беларусьфільма ў 1997 годзе і прысвечанага Адаму Міцкевічу ў сувязі з 200-годдзем з дня яго нараджэння, якое споўніцца 24 снежня 1998 года.

Юбілей вялікага паэта адзначаецца ў многіх краінах свету, асабліва ж шырока ў Польшчы, Беларусі, Літве і Францыі, з якімі звязана было жыццё, дзейнасць і творчы шлях Міцкевіча.

Побач з адбудовай мемарыяльнага комплексу ў Завоссі, выданнем шэрагу кніг («Адам Міцкевіч і Беларусь», 1997; «Філаматы і філарэты», 1998; «У вянок Адаму Міцкевічу», 1998), серыяй карцін беларускіх мастакоў, падрыхтоўкай да ўзвядзення помнікаў А. Міцкевічу ў Гродне і Мінску, кінастужка студыі «Летапіс» (сцэнарый У. Халіпа, рэжысёр Р. Ясініскі, апэратар С. Пятроўскі) з'яўляецца яшчэ адным мерапрыемствам, якім грамадскасць нашай рэспублікі ўшаноўвае юбілей свайго знакамітага земляка.

Дваццаць хвілін для сустрэчы з Адамам Міцкевічам — гэта вельмі мала. Аднак стваральнікі фільма пастараліся ўмясціць у гэтыя рамкі асноўныя падзеі з жыцця паэта, ілюструючы фотаздымкамі, фрагментамі яго літаратурных твораў, суправаджаючы цудоўнай і гарманічна дапасаванай да зместу і вобразаў музыкай Ф. Шапэна. Услед за эпізодычнымі вобразами на экране і дыктарскім каментарыем мы як быццам перагортваем старонкі старога сямейнага альбома.

СПОРТ

Сярэбраны медаль у Францыі на першынстве Еўропы сярод юніёраў па водна-лыжнаму спорту ў фігурным катанні заваявала вучаніца 6-га класа 10-й сярэдняй школы Наваполацка Маша ВЕРАМЧУК (на здымку).

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

Рэдактар
Вацлаў МАЦКЕВІЧ

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубешнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

НАШ АДРАС:
220005, Мінск, праспект
Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны: 213-31-97,
213-32-80, 213-30-15, 284-76-56,
213-37-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў,
матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета набрана, зьярстанана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).
Тыраж 1 835 экз. Індэкс 63854. Зак. 1542.
Падпісана да друку 7. 09. 1998 г. у 12.00.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.